

Wydanie specjalne!

Witamy wszystkich naszych Czytelników. Przygotowaliśmy dla Was specjalne wydanie gazetki na szczególny czas, którym jest wojna w Ukrainie. Poświęciliśmy ten numer w całości naszym sąsiadom, ich historii i kulturze. Celem naszym jest to, aby zamieszczone artykuły stały się źródłem wiedzy o tym pięknym kraju i jego dzielnych mieszkańcach. Poznajmy lepiej Ukrainę!

Redakcja gazetki „Jedenastka”

W numerze:

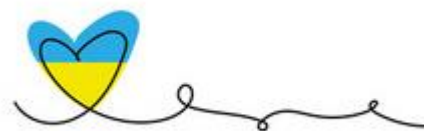
1. Ukraina - podstawowe fakty.
2. Symbole narodowe Ukrainy.
3. Ukraińskie legendy i legenda o powstaniu Kijowa.
4. Ukraińskie przysłowia.
5. Folklor i literatura ukraińska.
6. Najpopularniejsze imiona ukraińskie.
7. Dumy i dumki, czyli śpiewana historia
8. Tradycje wielkanocne w Ukrainie.
9. Ukraiński strój ludowy.
10. Znaczenie wyszywanych ręczników.
11. Klasyczne dania ukraińskie.
12. Czego jeszcze nie wiemy o Ukrainie - ciekawostki.
13. Unikalne dzieło Huculów.
14. Ukraińskie bajki ludowe.
15. Zniewolona – najpopularniejszy serial ukraiński w Polsce.
16. Ukraińscy sportowcy.

*Nadchodzące Święta to czas otuchy i nadziei.
Czas odradzania się wiary w siłę Chrystusa
i drugiego człowieka.*

*Życzymy Wszystkim, aby Święta Wielkanocne
przyniosły radość oraz wzajemną życzliwość.
By stały się źródłem wzmacniania ducha.
Niech Zmartwychwstanie, które niesie odrodzenie,
napelni Was pokojem i wiarą,
niech da siłę w pokonywaniu trudności
i pozwoli z ufnością patrzeć w przyszłość...*

Redakcja gazetki wraz z opiekunem

Ukraina – podstawowe fakty

Ukraina to państwo unitarne, położone w Europie Wschodniej. Graniczy od północy z Białorusią, od zachodu z Polską, Słowacją i Węgrami, od południa z Rumunią i Mołdawią oraz Morzem Czarnym i Morzem Azowskim, od północnego wschodu i wschodu z Federacją Rosyjską. Stolicą Ukrainy jest Kijów. Ukraina jest państwem suwerennym od 1991 roku.

Krajobraz Ukrainy składa się głównie ze stepów i wyżyn; na zachodzie kraju rozciągają się Karpaty, a na Krymie – Góry Krymskie.

- Stolicą Ukrainy jest Kijów. Inne duże miasta: Charków, Dniepr, Donieck, Odessa, Zaporże, Lwów, Krzywy Róg, Mariupol, Ługańsk.
- Łączna długość granic: 7340 km.
- Najwyższy punkt: Howerla 2061 m n.p.m.
- Najniższy punkt: Morze Czarne 0 m.

Ukraina leży głównie w Europie (Europie Wschodniej), natomiast wyspa Tuzła, znajdująca się w granicach Autonomicznej Republiki Krymu, znajduje się w Azji.

Symbole narodowe Ukrainy

Flaga Ukrainy

Jednym z symboli państwowych Ukrainy jest flaga. Jest ona prostokątem podzielonym na dwa poziome pasy: niebieski i żółty. Kolor błękitny, nawiązujący do barwy nieba, interpretowano jako symbol pokoju, a żółty, kolor zboża, jako symbol bogactwa ziemi.

Flaga Ukrainy

Herb Ukrainy

Herbem Ukrainy jest złoty trójząb na niebieskiej tarczy. Został on oficjalnie przyjęty w 1918.

Jest to symbol władców plemion (prawdopodobnie wikingów zwanych Waregami i wywodzącej się z nich dynastii Rurykowiczów) pojawił się na terenach dzisiejszej Ukrainy i został przejęty przez Rusów, stając się następnie herbem książąt ruskich. Pierwowzorem godła, powszechnie uważanego za trójząb, jest symbol pierwszych Rurykowiczów. Trójząb symbolizuje suwerenność kraju poprzez wpisane w niego ukraińskie słowo *воля* – wolność. **В** stanowi lewy „ząb”, u dołu wpisane jest **О**, w środku **І**, a w prawy „ząb” wpisane jest **Я**.

Hymn Ukrainy

Historia pieśni

Autorem tekstu, napisanego w 1862 roku jest Pawło Czubynski, etnograf i poeta z Kijowa, zesłaniec. Muzykę w 1863 roku skomponował greckokatolicki ksiądz Mychajło Werbycki, kompozytor, pierwotnie jako pieśń do sztuki teatralnej „Zaporozcy”. Według Feliksa Konecznego tekst wzorowany był na słowach *Mazurka Dąbrowskiego*, pieśni Legionów Polskich we Włoszech, napisanej przez Józefa Wybickiego, od 1927 roku oficjalnego hymnu Rzeczypospolitej Polskiej.

Podczas rewolucji w 1917 roku pieśń została oficjalnie przyjęta jako hymn. Zabroniona w okresie włączenia Ukrainy w struktury ZSRR, powróciła wraz z pieriestrojką. W 1992 roku Parlament Ukraiński przyjął jedynie melodię hymnu. Tekst pierwszej zwrotki został przeredagowany. Zwrotki drugiej, wobec kontrowersji, jak również trzeciej w oficjalnych wykonaniach hymnu nie używa się, przestając na zwrotce pierwszej i dwukrotnym refrenie.

Mychajło Werbycki, kompozytor hymnu

Hymn Ukrainy – tekst oryginalny

Hymn ukraiński ma nowy nieco zmieniony tekst. Pierwsza zwrotka została przeredagowana w 2003 roku.

ЩеневмерлаУкраїни і слава, і воля,
Щенам, браттямолоді, усміхнетьсядоля.
Згинутьнашіворіженьки, якросанасонці.
Запануєм і ми, браття, у своїйсторонці.

Душу й тіломиположимзанашусвободу,
І покажем, щоми, браття, козацькогогороду.
Душу й тіломиположимзанашусвободу,

І покажем, щоми, браття, козацькогогороду.

Станем, браття, в бійкривавийвідСянудоДону,
В ріднімкраюпануватинедамонікому;
Чорноморещевсміхнеться, дідДніпрозрадіє,
Ще у нашоїУкраїнідоленьканаспіє.

Душу, тіло...

Hymn Ukrainy – tekst po polsku

Nie umarła jeszcze Ukraina

Nie umarła jeszcze Ukraina ani chwała, ani wolność,
Jeszcze do nas, bracia Ukraińcy, uśmiechnie się los.
Zginą wrogowie nasi jak rosa na słońcu,
Zapanujemy i my bracia, w naszym kraju.

Duszę, ciało poświęcimy dla naszej wolności,
Pokażemy, żeśmy bracia, z kozackiego rodu.

Staniemy bracia do krwawego boju od Sanu do Donu,
Panować w domu ojców nie damy nikomu.
Czarne Morze się uśmiechnie, diad Dniepr rozraduje,
W naszej Ukrainie dola się odmieni.

Ukraińskie legendy

Kraj naszych wschodnich sąsiadów obfituje w interesujące legendy, które w swojej formie są bardzo bliskie naszej słowiańskiej tradycji. Poznajcie jedną z najciekawszych ukraińskich legend.

Legenda o powstaniu Kijowa

Dawno temu żyli trzej bracia Kij, Szczek i Choryw wraz z jedyną siostrą Łybedź. Najeźdźcy ze wschodu zabili ich rodziców i zmusili do wyruszenia na poszukiwania nowego domu. Dotarli nad piękną rzekę Dniepr położoną wśród majestatycznych zielonych wzgórz porośniętych kasztanami i kwiatami. Kij, jako najstarszy z braci, zdecydował, że to miejsce będzie ich nowym domem. Każdy z braci wybrał jedno ze wzgórz i osiedlił się tam. Kij rządził ze wzgórza Boriczew. Szczek zamieszkał na wzgórzu, nazwanym od jego imienia Szczekownicą. Choryw wybrał górę, która również od jego miana, została nazwana Chorywicą. Dziś możemy podziwiać pomnik legendarnych założycieli Kijowa, który znajduje się na Placu Niepodległości w Kijowie.

Przysłowia

В каламутній воді легкорibuловити /dosł. W błotnistej wodzie łatwo złapać ryby/ – Wykorzystując chaotyczną sytuację można łatwo osiągnąć swój cel

біданіко лиса мане ходить /Problem nigdy się nie skończy/ – Nieszczęścia chodzą parami

напи́ресе́зно́суть /dosł. Papier wszystko przetrzyma/ – Na papierze można napisać wszystko bez ryzyka natychmiastowych konsekwencji

поро́жня ди́жка гу́чить, а по́вна мо́вчить /dosł. Pusta beczka huczy, a pełna milczy/ – Inteligentni ludzie często milczą, podczas gdy głupcy gadają jak najęci

ро́бота не́ вовк, в лі́с не́ вті́че /dosł. Robota nie wilk, do lasu nie ucieknie/ – Robota nie zając, nie ucieknie

Przygotował: Oskar Sztandera, klasa VII b

Folklor i literatura ukraińska

Literatura ukraińska pisana ma już ponad tysiąc lat. Epokę piśmienną w kulturze ukraińskiej liczymy od Chrztu Rusi Kijowskiej, kiedy to wraz z misjonarzami chrzczącymi ówczesnych Rusinów nad Dnieprem za przyzwoleniem ówczesnego władcy Rusi św. Włodzimierza Wielkiego przybyły również księgi napisane najstarszym językiem literackim na Słowiańszczyźnie tak zwanym starocerkiwnosłowiańskim. Ten język dał możliwość rozwoju pisanego języka Protoukraińców mieszkających w dzisiejszej Ukrainie w literaturze różnego typu.

Do najstarszych ukraińskich typów folkloru należą pieśni o charakterze obrzędowym, związane z cyklicznym biegiem prac polowych, z nawrotami pór roku. Jest to tak zwana „poezja cyklu ludowo-kalendarzowego”. Każda praca sezonowa rozpoczynała się ongiś pewnymi obrzędami z wykonaniem muzyki i pieśni, które tej pracy towarzyszyły i ją kończyły.

Imiona ukraińskie oparte na pamięci o najdawniejszych postaciach historycznych

Wśród popularnych imion używanych obecnie w Ukrainie są takie, które nadawane są dzieciom po urodzeniu z pobudek historyczno-patriotycznych. Takie imiona, jak Oleg (ukr. Ołeh), Igor (ukr. Ihor), Światosław nawiązują do najdawniejszego okresu znanego z historii Ukrainy, a mianowicie do Rusi Kijowskiej.

Jednym z najwcześniej zapisanych w Kronikach ruskich, tzw. Latopisach był książę Oleg. Imię **Oleg** ma pochodzenie staroskandynawskie, pochodzi od słowa helgi, co znaczy „święty” lub „szczęśliwy”. Imię to w epoce najdawniejszej nadawane było przedstawicielom rodu książęcego. Obecnie imię Ołeh wśród Ukraińców posiada wysoką frekwencję wśród średniego i młodszego pokolenia.

Odpowiednikiem żeńskim imienia Oleg jest **Olga**, które to imię nosiła księżniczka Kijowska, babka św. Włodzimierza Wielkiego, Chrzcziciela Rusi Kijowskiej. Jest to imię również pochodzenia staroskandynawskiego i ma ten sam źródłosłów, co Oleg, a więc „święta, szczęśliwa”. Jest ono etymologicznym odpowiednikiem niemieckiego imienia żeńskiego Helga. Imię Olga należy do najpopularniejszych imion żeńskich w Ukrainie, według badań jest ono tam drugim co do frekwencji po Marii.

Imię **Igor**, po ukraińsku Ihor pojawiło się na Rusi Kijowskiej w X wieku jako miano Wielkiego Księcia Kijowskiego, syna Olega. W Polsce jest to imię rzadkie.

Światosław jest kolejnym imieniem, które w okresie romantyzmu zaczęło przeżywać swój renesans wśród Ukraińców świadomych swojej tradycji państwowej nawiązującej do świetności imperium zwanego Rusią Kijowską. Składa się to imię z dwóch elementów słownych, a mianowicie święty (po ukraińsku: swjatyj) i sława. Imię to w postaci Świętosław istniało również w Polsce w średniowieczu i utrzymało się w użyciu do XVIII wieku.

Imię **Wołodymyr** jest w Ukrainie o wiele bardziej popularne, niż jego polski odpowiednik Włodzimierz. W imiennictwie ukraińskim zajmuje ono według badaczy piąte miejsce wśród imion męskich (po takich imionach, jak Iwan, Mykoła, Ołeksandr i Mychajło).

Kolejnym imieniem męskim rozpowszechnionym w Ukrainie z przyczyn historyczno-patriotycznych jest imię **Jarosław**. Takie imię nosił syn św. Włodzimierza Wielkiego, Jarosław, nazwany później Mądrym. Imię Jarosław pojawiło się również w Polsce głównie w związku z renesansem imion słowiańskich od okresu romantyzmu. Imię Jarosław złożone jest z dwóch członów słownych *jary* „surowy, mocny” i *slawa*, występowało wcześniej w Czechach i na Rusi, a w Polsce nie było w ciągu wieków imieniem popularnym i „dopiero w XIX wieku wzrosła jego popularność w związku z nawrotem do imion słowiańskich.

<https://grekokatolicy.pl/ukraincy/imiona-ukrainskie-oparte-na-pamieci-o-najdawniejszych-postaciach-historycznych/>

Tradycje Wielkanocne w Ukrainie

Większość wyznawców w Ukrainie stanowią prawosławni, jednak sporo jest także grekokatolików. Wielkanoc w Ukrainie to najważniejsze święto w roku, podobnie jak w Polsce. Z naszymi sąsiadami sporo nas łączy, jednak są także duże różnice, jak choćby w dacie obchodzenia Wielkanocy.

Święta w innym terminie niż w Polsce.

Prawosławni i grekokatolicy obchodzą święta według innego kalendarza niż zachodni chrześcijanie. Obowiązuje tu bowiem kalendarz juliański, w związku z tym święta w Ukrainie i w Polsce wypadają w innych terminach.

Niedziela Palmowa

W Ukrainie w świątyniach święci się ozdobione gałązki wierzbowe czyli tzw. bazie. Wierzba ma szczególne znaczenie dla Ukraińców, co związane jest jeszcze z dawnymi wierzeniami. Jest to także jedno z pierwszych drzew, które budzą się do życia po zimie.

Ukraińskie pisanki

Podobnie jak w Polsce w Ukrainie króluje tradycja pisanek wielkanocnych. Całe rodziny zdobią kolorowe jajka na wielkanocne stoły i do koszyczków. Pisanki wręcza się także na prezent, a czasami nawet jako znak... miłości. Bardzo popularne są także wystawy pisanek np. we Lwowie i Kijowie. Na miejscu można podziwiać sporych rozmiarów, przepięknie ozdobione prace. Pisanki stworzone przez artystów to wyjątkowe, małe dzieła sztuki. Warto także wspomnieć o innym miejscu, które gromadzi wielu mieszkańców i przyjezdnych, a mianowicie o targu wielkanocnym. W okresie przedświątecznym we Lwowie odbywa się jarmark wielkanocny, na którym można zakupić ozdoby świąteczne i jedzenie.

Wielkanocna święconka i śmigus – dyngus

W Ukrainie podobnie jak w Polsce święci się koszyczki wypełnione jedzeniem i obchodzi śmigus – dyngus.

W ukraińskim koszyczku znaleźć można jajka, kiełbasę, masło, twaróg, chrzan i wiele innych. W niektórych częściach Ukrainy po poświęceniu

pokarmów wierni dzielą się nimi z osobami bezdomnymi, którzy gromadzą się wokół świątyni. W Ukrainie, podobnie jak u nas znany jest także świąteczny zwyczaj polewania się wodą, czyli śmigus – dyngus. Na ulice miast i wsi wybiegają chłopaki uzbrojeni w wiaderka z wodą i biada temu, kto stanie im na drodze. Nie oszczędzają nikogo, a szczególnie młodych dziewczyn.

Wielkanocny stół

Na wielkanocnym stole znaleźć możemy oczywiście wszystko, co zmieściło się do koszyczka oraz to co gospodyni zakupiła z okazji świąt. Śniadania wielkanocne są suto i zbliżone do tych, które goszczą na polskich stołach. Wśród tradycyjnych wypieków, znaleźć możemy Paskę, czyli słodkawą, drożdżowy chleb, który smaruje się masłem.

Hrobki

Zaraz po Wielkanocy, bo już tydzień później, wypada ukraińskie Święto Zmarłych. Rodzina i przyjaciele przychodzą na groby swoich bliskich, by wspólnie z nimi biesiadować przy jadł i piciu.

Wielkanoc w Ukrainie to nie tylko ważne święto z religijnego punktu widzenia, Jest to także czas, który spędza się z rodziną i spotyka ze znajomymi. Sporo jest tradycji, które łączą obchody wielkanocne w naszym kraju i w kraju naszych sąsiadów, jednak sporo jest też różnic, które sprawiają, że warto odwiedzić ten kraj w czasie świąt, by zobaczyć jak spędza się Wielkanoc w innych religiach.

Przygotowały: Kinga Bialek, Zuzanna Chatys,
Klasa VII b

Ukraiński strój ludowy

Ukraiński strój ludowy to odzież noszona przez niższe warstwy ludności zamieszkującej ziemie ukraińskie. Zestawy tych strojów były bardzo zróżnicowane ze względu na region. Strój ludowy przynosił szereg informacji o swoim właścicielu, takich jak płeć, wiek, miejsce zamieszkania, przynależność etniczna, wyznanie, pozycja społeczna.

W przypadku ukraińskiego stroju ludowego nie można mówić o jednolitym, ogólnonarodowym wzorcu ubioru. Można jednak wskazać kilka elementów wspólnych dla różnych odmian ukraińskiego stroju ludowego. Należą do takie części stroju jak długa, biała, wyszywana koszula *soroczka* ze wstawkami, tkana kraciasta płachta z rękawami, fartuch *zapaska*, zawiązywany wokół talii, ozdobiona *kersetka* (bezrękawnik z kosztownej wyszywanej tkaniny), przewiązany wokół talii szeroki *pojas*, ozdobiony różnokolorowymi taśmami wianek z żywych bądź sztucznych kwiatów, będący elementem dziewczęcego stroju weselnego.

Strój kobiecy

Soroczka

Nazwą *soroczka* określano w Ukrainie płócienną koszulę, ozdobianą zazwyczaj haftowanymi ornamentami (*wyszywanka*). W twórczości ludowej do dzisiejszych czasów przechowało się mnóstwo baśni, przysłów i pieśni, w których wspomniana

jest *soroczka*. W każdej części Ukrainy powstawały *soroczki* różniące się od siebie pod względem kroju, kolorystyki, haftu. Ukraińskie *soroczki* początkowo miały jednakową formę zarówno dla kobiet, jak i mężczyzn. Z czasem ich krój zaczął się różnić. *Soroczki* szyto z włókna konopi bądź lnianego. W zależności od regionu *soroczki* miały różne długości i szerokość rękawów (na wschodzie Ukrainy koszule te były dłuższe, a ich rękawy – szersze).

Spódnica

Spódnice szyto z płótna samodziałowego, barwionego bądź zdobionego techniką ręcznego drukowania. W późniejszym okresie używano do tego celu już z materiału fabrycznego – na lato kretonu, na zimę zaś grubszej tkaniny. Spódnice szyto z czterech płatów materiału, z których trzy były marszczone, a jeden (przedni) gładki.

Świątecznym ubiorem była płachta z kraciastym wzorem, którą tkano z cienkiej wełny. Podstawą płachty była jednokolorowa tkanina, rozdzielona graficznie na jednakowe kwadraty dzięki cieniutkim pasom w kontrastowym do materiału kolorze.

Do spódnicy i płachty ubierano również fartuszek (zapaskę). Dawniej zapaska tkana była z cienkiej wełny i miała geometryczne wzory. Później zapaski noszone do spódnic szyto z kretonu, a łączone z płachtami – z jedwabiu (zapaska z kretonu przeznaczona była do noszenia przy pracy, a jedwabna używana była odświętnie).

Kersetka

Mianem *kersetki* określano bezrękawnik, który nakładano w sytuacjach odświętnych. Prawa poła bezrękawnika zachodziła na lewą i była tam zapinana. Tył bezrękawnika był gładki u góry, a na dole poszerzony klinami, których bywało cztery bądź sześć.

Jupka

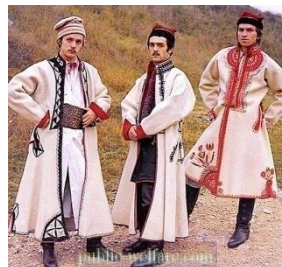
Był to długi do kolan kaftan z rękawami, szyty z cienkiego sukna. Szyto ją na podszewce, a gdy przeznaczona była do noszenia zimą, podbijano ją dodatkowo watą.

Świta

Część ukraińskiego stroju ludowego. Ten element ubioru powstawał z kroju w kliny. Sukno potrzebnej długości składano na dwoje, wykrawano otwór na głowę, a przód rozcinano na dwie poły, z których prawa była szersza od lewej i zachodziła na nią.

Strój męski

Początkowo *soroczki* męskie różniły się od kobiecych jedynie długością. *Soroczki* męskie również ozdabiano haftem, który dawniej był skromniejszy niż w przypadku ubioru kobiecego. Spodnie miały początkowo wąskie nogawki i takie też pozostały

charakterystyczne dla stroju ludowego na zachodniej Ukrainie. Nad Dnieprem przeważały zaś spodnie z szerokimi nogawkami, tak zwane *szarowary* wygodne do jazdy konnej i walki, które były częścią stroju kozaków zaporoskich. Spodnie przewiązywano *pojasem* (pasem), wykonywanym zazwyczaj z wełny. *Pojasy* były bardzo długie (3,5 m) i obwiązywano się nimi kilkakrotnie w talii. Świty początkowo wykonywano z białego materiału zarówno w przypadku stroju męskiego, jak i kobiecego. Z czasem biały kolor zarezerwowany został dla kobiet, natomiast świty męskie sztyto z płótna czarnego bądź szarego.

Nakrycia głowy okazały się najmniej podatną na zmiany częścią ukraińskiego stroju ludowego. Ich różnorodne formy oraz sposoby noszenia zachowały archaiczne rysy aż do początku XX wieku.

Drapowane nakrycia głowy, wywodzące się z dawnych ubiorów bliskowschodnich, przyjęły w kulturze ukraińskiej formę *ubrusu* (płócienna ręcznikowata chustka zarzucona na głowę i okręcona wokół szyi z końcem przerzuconym na plecy), *namitki* (długa ręcznikowata chusta), a później – chust, które wiązane były na *oczipku* (rodzaj czepka z bawełny, jedwabiu bądź złotogłowiu, nakładanego bezpośrednio na włosy).

Znaczenie wyszywanych ręczników

Ręcznik z wyszytym bądź tkanym ornamentem jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych form sztuki ludowej na całym terytorium zamieszkania Ukraińców, odgrywając niezwykle ważną rolę w systemie obrzędowym i magicznym. Ręcznik stał się częścią stroju w decydujących momentach życia ludzkiego (narodzenie, wesele, śmierć), szczególną rolę odgrywając w obrzędach weselnych. Ręczniki stanowiły znaczącą część posagu panny młodej (skrzyni posażnej), który przygotowywały dla siebie dziewczyna. Podanie ręczników przez dziewczynę swatom, którzy następnie przewiązywali sobie nimi prawe ramię, tożsame było z udzieleniem zgody na małżeństwo. Na ziemi nadnieprzańskiej opasana ręcznikiem dziewczyna zapraszała gości na obrzędy weselne, jak również pozostawała tak ubrana w trakcie wszystkich ślubnych obrzędów. Młodzi klęczeli na ręcznikach w trakcie przyjmowania błogosławieństwa od rodziców oraz religijnej uroczystości w cerkwi. W momentach tych ręcznik pozostawał elementem magicznym, wiercono bowiem, iż chroni nowożeńców przed wszelkim złem.

Historia kuchni ukraińskiej

Tradycyjna kuchnia ukraińska to swoista mieszanka wpływów polskich, rosyjskich, żydowskich, moldawskich, rumuńskich, litewskich, tatarskich oraz ormiańskich. Poznajcie jej najśłynniejsze potrawy i dowiedzcie się nieco więcej o daniach naszych sąsiadów.

Tradycyjna kuchnia ukraińska jest niezwykle bogata i zróżnicowana. Kuchnia naszych wschodnich sąsiadów swój charakter zawdzięcza wpływowi wielu obcych kultur. W Ukrainie istnieje silny podział regionalny. Na półwyspie krymskim odnajdziemy wpływy kultury rosyjskiej, tatarskiej oraz żydowskiej. Na Bukowinie widać natomiast podobieństwa do kuchni pobliskiej Rumunii. W kuchni lwowskiej znajdziemy wpływ kultury ormiańskiej, żydowskiej, a także polskiej. Mimo, że wiele ukraińskich potraw swoje korzenie ma w kulturach

innych narodów, to sposób ich przygotowywania charakterystyczny jest dla tradycji kuchni ukraińskiej.

Tradycyjne potrawy kuchni ukraińskiej

Tradycyjne potrawy kuchni ukraińskiej zachwycają swoimi niepowtarzalnymi smakami i aromatami. Charakteryzują się prostotą i są oparte na świeżych, marynowanych i wędzonych składnikach. Podstawą są dania mączne, chleby oraz potrawy oparte na kaszach i warzywach. Istotną rolę odgrywają także ryby i mięso (wieprzowina, wołowina, baranina, drób). Do najbardziej znanych tradycyjnych ukraińskich specjałów należą:

- barszcz ukraiński,
- kapuśniak,
- pielmieni,
- słonina wieprzowa,
- sękacz,
- kutia,
- chleb korowaj,
- różnego rodzaju pierogi,
- bliny.

Klasyczne dania ukraińskie

Flagowym daniem Ukrainy jest barszcz ukraiński. To połączenie buraków, słoniny, kapusty i innych jarzyn. Wzbogacony dość sporą ilością czosnku oraz śmietany.

Kolejną równie znaną ukraińską zupą jest kapuśniak. Warto wiedzieć, że kapuśniak zaporoski był jednym z ulubionych dań ukraińskich kozaków. Ta smaczna i sycąca zupa przyrządzana jest z kiszonej kapusty. Najczęściej robi się ją na wywarze z wędzonego boczku lub z żeberka. Podawana jest z ziemniakami lub chlebem.

Kuchnia ukraińska słynie także z pielmieni – to rodzaj pierogów z farszem mięsnym.

Ukraiński przysmak – kwas chlebowy

Ukraińskim napojem narodowym jest kwas chlebowy, który powstaje w czasie fermentacji alkoholowej i kwaśnej fermentacji chleba z dodatkiem cukru lub owoców i drożdży. Ma słodko-kwaśny smak pieczonego chleba. Doskonale gasi pragnienie i orzeźwia, dlatego idealnie sprawdza się podczas upałów. Posiada liczne właściwości zdrowotne – reguluje trawienie, wzmacnia odporność oraz obniża poziom złego cholesterolu.

Kuchnia ukraińska to także dania na słodko. Wśród najpopularniejszych deserów króluje sękacz. Swoją nazwę zawdzięcza podobieństwu do ściętego pnia drzewa z sękami. Wyrabiany jest z ciasta biszkoptowo-tłuszczowego, pieczonego nad otwartym ogniem na obracającym się rożnie w kształcie drewnianego wałka lub wydłużonego stożka.

Bardzo znanym ukraińskim wypiekiem jest chleb korowaj, znany u nas jako chleb weselny czy kołacz. Jest to duży bochenek chleba lub specjalny placek ozdobiony dekoracjami z ciasta.

Kolejną słodką potrawą kuchni ukraińskiej jest kutia. W Polsce jest przyrządzana na Białostoczyźnie, Lubelszczyźnie, przygranicznych powiatach województwa podkarpackiego, a także przez Kresowian i ich potomków w różnych częściach naszego kraju w okresie Bożego Narodzenia. Deser to połączenie pszenicy i maku z bakaliami i miodem.

Źródło: charakterystyka-i-przepisy,21<https://akademiasmaku.pl/artykul/kuchnia-ukrainska-5>

Przygotowały: *Karolina Kubicka, Dominika Łoboda*,
klasa VIIb

Dumy i dumki ukraińskie - czyli śpiewana historia.

Ukraińska kultura jest związana przede wszystkim ze wsią i kozaczyzną. Nieodłącznym jej elementem są dumy i dumki...

Duma to gatunek epicko-liryczny. Jej tematyka dotyczy historyczno-bohaterskich czynów i wydarzeń lub opisuje obyczaje, występujące w literaturze ukraińskiej. Utwory te mają swoje korzenie w tradycji ludowej. Są to po prostu wiersze, opisujące życie i zwyczaje rdzennych Ukraińców, historię ich kraju i ważne wydarzenia. Dumy nie są recytowane w ciszy, a wykonywane przeważnie wraz z akompaniamentem bandury, liry lub kobzy.

Kiedy powstały dumy?

Cieężko jest ustalić konkretną datę powstania pierwszych dum. W przybliżeniu powstawały między XV a XVII w. Nie spisywano ich, jedyną formą przekazywania ich była tradycja ustna. Zapis dum przypada dopiero na wiek XIX.

Źródło:

<https://arar.facebook.com/ukrainoznawcze.k.n/posts/333041100361988/>

Ciekawostki o Ukrainie

1. Powierzchnia kraju wynosi 603 628 km², co czyni go największym krajem na kontynencie europejskim.

2. Według ukraińskich opowieści ludowych, Kijów szczyci się aż trzema oficjalnymi miejscami spotkań czarownic. Nazwa Lysa Hora jest wspólna dla ich wszystkich.

3. W przeciwieństwie do wielu kultur na całym świecie, Ukraińcy noszą obrączki ślubne po prawej, a nie lewej stronie.

4. „O Sole Mio”, została skomponowana w Ukrainie.

5. Popularna tradycja jajek wielkanocnych wywodzi się z tradycji ukraińskiej. Początkowo jaja były wzorzyste przy użyciu wosku i barwnika. Ostatecznie wosk został usunięty, pozostawiając efektowny wzór.

6. Ukraińska Vyshyvanka to ukraiński strój narodowy. Ozdobiona haftem ręcznym tkanym ręcznie z detalem kwiatowym. Zarówno kobiety, jak i mężczyźni noszą kostium przy różnych okazjach.

7. Obchodzony, 23 czerwca Dzień Iwany Kupały jest jednym z najbardziej zabawnych, tradycyjnych Świąt. Chłopcy i dziewczęta łączą ręce w pary i przeskakują nad ogniem w rytuale oczyszczającym. Mieszkańcy wierzą, że kiedy para opuszcza ogień nie tracąc przy tym przyczepności, ich miłość jest przeznaczona do życia.

8. Ukraińskie cywilizacje sięgają 4800 p. n. e. Kraj ten położony jest na obszarze, gdzie rozwijały się cywilizacje trypiłskie i scytyjskie.

9. Najdłuższy instrument muzyczny świata pochodzi również z Ukrainy.

10. W Ukrainie znajduje się kilka stanowisk archeologicznych, które wcześniej były osadami neandertalskimi. Osady te są zamieszkiwane przez mamuty i postrzegane jako możliwe miejsce udomowienia koni.

12. Pierwszymi znanymi ludźmi, którzy mieszkali na tym obszarze, zwanym Ukrainą, byli koczownicy, którzy przybyli w pierwszym tysiącleciu przed Chrystusem: Scytowie, Kimerianie, Goci i Sarmatianie. Byli to handlowcy i koloniści znani zarówno Rzymianom, jak i Grekom.

13. Nazwa Ukraina pierwotnie oznacza „pogranicze” lub „region”. W języku angielskim „The

Ukraine” (Ukraina) była używana jako forma obecnie nazywana jest po prostu „Ukraine” (Ukraina).

14. Oficjalnym językiem Ukrainy jest język ukraiński, dominuje on w miastach zachodnich i centralnych oraz na wielu obszarach wiejskich. Większość rdzennych Ukraińców zna rosyjski jako drugi język. We wschodnich i południowych miastach najczęściej używanym językiem jest rosyjski.

15. Ukraina ma wiele interesujących zwierząt, w tym rysie, wilki, dziki, niedźwiedzie brunatne, bobry, wydry, chomiki i gołębnie. Karpie, leszcze i sumy są gatunkami ryb pospolitych, podczas gdy Wielkie Białe Pelikany są gatunkami rodzimymi w obszarach południowo-zachodnich.

16. W 2011 roku Ukraina była trzecim co do wielkości eksporterem zboża na świecie. Kraj ten posiada również duże złoża surowców naturalnych, w tym żelaza, węgla, gazu, ropy naftowej, manganu i innych metali.

17. Walutą ukraińską jest hrywna.

Źródło: <https://fajnepodroze.pl/ciekawostki-fakty-informacje-ukraina-dla-dzieci/>

Przygotowała : Kamila Zawadzka, klasa VII b

Unikalne dzieło Huculów

Huculowie to niesamowici ludzie z ukraińskich Karpat. Jest to grupa etnograficzna Ukraińców mieszkających w regionach iwanofrankowskim, czerniowieckim i zakarpackim Ukrainy. Są to niezwykle barwni ludzie, których kultura ucieleśnia najlepsze tradycje Ukraińców. Huculowie mają własną kuchnię, oryginalne stroje, a nawet własne instrumenty muzyczne. To ludzie, którzy wymyślili trembitę - najdłuższy muzyczny instrument dęty wpisany do Guinness World Records. Uważa się, że dopiero po usłyszeniu melodii drżenia można zrozumieć, jak brzmi głos ukraińskich Karpat. Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej o kulturze i trembicie Huculszczyzny, możesz odwiedzić Narodowe Muzeum Sztuki Ludowej Huculszczyzny i Pokutyi, znajdujące się w mieście Kołomyja.

Źródło: <https://tiny.pl/92n6b>

Ukraińskie bajki ludowe

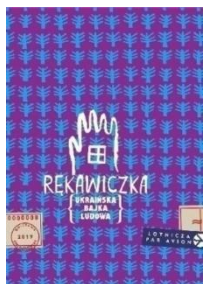
Kołobok

Znaczek pocztowy Ukrainy, którego tematem jest bajka "Kołobok".

Kołaczek (Колобок, *Kołobok*) – postać fikcyjna ze wschodniosłowiańskiej bajki opartej na folklorze ludowym, a także tytuł tejże bajki. Nazwa bohatera pochodzi od jego okrągłego kształtu. Kołobok to ożywiony bochenchleba, wypieczony przez dziadka i babcię, który ucieka im ze stołu, by zwiedzać świat. W czasie swej wędrówki spotyka kolejno zającą, wilka i niedźwiedzia. Każde z tych zwierząt chce go zjeść, lecz Kołobok opowiada swoją historię: że uciekł najpierw dziadkowi i babci, potem kolejnym napotkanym zwierzętom, a na koniec dodaje: "Tobie też ucieknę!", i ucieka, tocząc się. Dopiero lisowi udaje się przechytrzyć Kołoboka: udając, że nie słyszy jego słów, namawia go, by się wtoczył na jego język, po czym zjada go.

Polecane do przeczytania

Rękawiczka. Ukraińska bajka ludowa

Tradycyjna ukraińska bajka ludowa o tym, że jeśli się chce, to miejsca starcza dla wszystkich. (Przesłanie zawsze aktualne).

Zniewolona - najpopularniejszy serial ukraiński w Polsce

W Polsce seriale telewizyjne cieszą się dużą popularnością. Jednym z nich jest serial produkcji ukraińskiej pt. „Zniewolona”. Dla wszystkich, którzy jeszcze go nie widzieli, a chcą poznać losy Katieriny, kilka słów o serialu.

Reżyseria: Fieliks Gierczikow i Maksyma Łytwynowa

Liczba sezonów: 3 sezony (72 odc.)

Fabula: Akcja rozpoczyna się wiosną 1856 roku w guberni czernihowskiej Imperium Rosyjskiego (terytorium obecnej Ukrainy), w okolicach miasta Nieżyn, a także w Kijowie. Są to czasy przed reformą uwłaszczeniową, a więc chłopów obowiązuje poddaństwo (nie mają oni wolności osobistej). Serial przedstawia historię chłopki pańszczyźnianej Katieriny Wierbickiej, która jednak nie wygląda i nie zachowuje się jak wieśniaczka. Ma ona nienaganne maniery, nauczyła się kilku języków obcych, gra na fortepianie, a nawet maluje. Stało się tak za sprawą jej matki chrzestnej, szlachcianki Anny Czerwinskiej, która przed laty zaopiekowała się nią jako dzieckiem.

Obsada:

- Jekatierina Kowalczuk - Katierina Wierbicka (seria 1 i 2)
- Sofja Priss - Katierina Wierbicka (seria 3)
- Alexey Yarovenko - Alexey Kosach;
- Stanislav Boklan - Peter Chervinsky, właściciel ziemski;
- Julia Aug - Anna Chervinskaya, matka chrzestna Katieriny;
- Daria Legeyda - Vasilinka;
- Fatima Gorbenko - Elena Aleksandrowna Kornejewa;
- Anna Sagaydachnaya - Natalie Doroshenko.

Premiera w Polsce i rozkład odcinków:

Polska premiera serialu miała miejsce 1 lipca 2019 na antenie TVP1. Początkowo emitowany był trzy razy w tygodniu – w poniedziałek, wtorek i środę – a następnie (11 lipca) Telewizja Polska zdecydowała rozszerzyć emisję do 6 razy w tygodniu: w poniedziałki, wtorki, środy, piątki o 20:35, a w soboty i niedziele o 20.15. Ostatni odcinek został wyemitowany 30 sierpnia.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Zniewolona>

Przygotowała: Zuzanna Śrębowata, klasa VIII b

Ukraińscy sportowcy

Piłka nożna jest najpopularniejszym sportem w Ukrainie, dwie najbardziej utytułowane drużyny klubowe to rywale FC Dynamo Kijów i FC Shakhtar Donetsk. Ukraina wraz z Polską była współgospodarzem Euro 2012.

Do najsłynniejszych sportowców ukraińskich należą:

Ukraińscy bracia Witalij i Władimir Klitschko, którzy posiadali bokserskie tytuły światowej wagi.

Witalij Wołodymyrowycz Kłyczko, ur. 19 lipca 1971 w Biełowodskoje – ukraiński bokser wagi ciężkiej i polityk, założyciel partii politycznej Ukraiński Demokratyczny Alians na rzecz Reform, od 5 czerwca 2014 mer Kijowa, od 12 października 2008 do 16 grudnia 2013 roku mistrz świata organizacji WBC w kategorii ciężkiej.

Ołeh Romanowycz Łużny, ur. 5 sierpnia 1968 we Lwowie – ukraiński piłkarz, grający na pozycji obrońcy, wielokrotny kapitan Dynama Kijów i reprezentacji Ukrainy, trener piłkarski.

Ołeksandr Wołodymyrowycz Zinczenko ur. 15 grudnia 1996 w Radomyślu – ukraiński piłkarz występujący na pozycji obrońcy w Manchesterze City oraz w reprezentacji Ukrainy.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>

Przygotowali: Maciej Myca, Kacper Lutwin, klasa VIII b.

Zespół redakcyjny magazynu:

Klasa VII b: Karolina Kubicka, Dominika Łoboda, Kamila Zawadzka, Kinga Białek, Zuzanna Chatys, Oskar Sztander, klasa VIII b: Zuzanna Śrębowata, Maciej Myca, Kacper Lutwin.

Opiekun: Agnieszka Zielińska

Jedenastka

Nr 1(16)/2022

marzec – kwiecień 2022

SP 23 im. Jana Pawła II

ul. Łanowa 68, Kielce

e-mail: 11redakcja@gmail.com